

Državni zakonik

za

kraljevine in dežele, zastopane v državnem zboru.

Kos LII. — Izdan in razposlan dne 10. avgusta 1901.

Vsebina: (Št. 120—122.) 120. Ukaz, s katerim se izpreminjata §§. 4 in 19 ministrskega ukaza z dne 20. avgusta 1884. l. oziroma z dne 18. septembra 1889. l. o uvedbi teoretičnih državnih preskušenj za kulturno-tehnični uk na visoki šoli za zemljedelstvo. — 121. Razglas o preložbi glavnega carinskega urada II. razreda v Vöröstorony na kolodvor v Vöröstorony (Porcesed) in ustanovitvi pomožnega carinskega urada II. razreda v Vöröstorony. — 122. Dopustilnica za lokalno železnico od Lundenburga v Eisgrub.

120.

Ukaz ministra za bogočastje in nauk v porazumu s poljedelskim ministrom z dne 31. julija 1901. l.,

s katerim se izpreminjata §§. 4 in 19 ministrskega ukaza z dne 20. avgusta 1884. l. (drž. zak. št. 145), oziroma z dne 18. septembra 1889. l. (drž. zak. št. 156) o uvedbi teoretičnih državnih preskušenj za kulturno-tehnični uk na visoki šoli za zemljedelstvo.

Na podstavi Najvišjega sklepa z dne 22. julija 1901. l. ukazujem tako:

§§. 4 in 19 ministrskega ukaza z dne 20. avgusta 1884 (drž. zak. št. 145), oziroma z dne 18. septembra 1889. l. (drž. zak. št. 156) naj izgubita v svojem sedanjem besedilu svojo moč ter naj se glasita:

§. 4.

Za državne preskušnje je prinesti spričala o napredku in to za prvo o „opisnem merstvu“, „fiziki in mehaniki“, „kemiji“, za drugo državno preskušnjo o „uporabljanju zemljemerstva v kulturni tehniki“, „poljedelskem strojezanstvu“, „nauku poljedelskega nadtalnega stavbarstva“, „poljedelskem obratoslovju“, „rastlinoreji“, „hidravliki“,

„stavbinski mehaniki“, „zemeljnem in mostnem stavbarstvu“, v vseh primerih najmanj s cenilom „zadostno“.

Izobrazbo v „risanju črtežev in zemljišč“, v „konstrukciji k zgradbi cest in vodnim stavbam“, v „sestavljanju kulturno-tehničnih črtežev“ je treba izkazovati s predlaganjem vseh kandidatovih risarij, ki jim je dotične stroke docent pripisal najmanj cenilo „zadostno“.

§. 19.

Kadar se komisija posvetuje ter glasuje o izidih dovršene preskušnje, je izključena javnost.

Uspeh preskušnje iz posameznih predmetov se izražuje s cenili „izvrstno“, „prav dobro“, „dobro“, „zadostno“ in „nezadostno“. Državna preskušnja je prestana, ako kandidat pri ustni preskušnji iz vsakega posameznega predmeta doseže najmanj red „zadostno“. Preskušnja ni prestana, če iz enega ali več predmetov preskušnje dobi razsodilo „nezadostno“.

Iz kvalifikacije uspehov v posameznih preskusnih predmetih se pokonstatuje v končnem cenilu, če se je s preskušnjo našlo, da je kandidat „usposobljen“ ali da je „jako usposobljen“ ali „z odliko usposobljen“. Pri tem se je ozirati tudi na rede, ki jih je kdo prejel v preskušnjah o napredovanju (§. 4).

Hartel s. r.

Giovanelli s. r.

121.**Razglas finančnega ministrstva
z dne 3. avgusta 1901. l.**

o preložbi glavnega carinskega urada II. razreda v Vöröstorony na kolodvor v Vöröstorony (Porcsesd) in v ustanovitvi pomožnega carinskega urada II. razreda v Vöröstorony.

Po sporočilu kraljevega ogrskega finančnega ministrstva se je glavni carinski urad II. razreda v Vöröstorony preložil na kolodvor v Vöröstorony (Porcsesd) in v Vöröstorony samem se je ustanovil pomožni carinski urad II. razreda.

Oba carinska urada sta začela svoje poslovanje s 1. dnem avgusta 1901. l.

Böhm s. r.

122.**Dopustilnica z dne 6. avgusta
1901. l.**

za lokalno železnico od Lundenburga v Eisgrub.

Na podstavi Najvišega pooblastila podeljujem v porazumu z udeleženi ministri družbi Brnskih lokalnih železnic po pogojih in načinih, določenih v nastopnem, v zmislu določil zakona o dopuščanju železnic z dne 14. septembra 1854. l. (drž. zak. št. 238), in pa zakona z dne 31. decembra 1894. l. (drž. zak. št. 2 iz l. 1895.) zaproseno dopustilo za gradnjo in obrat lokomotivne železnice, katero bo kot lokalno železnico s pravilnim tirom napraviti od postaje Lundenburg na c. kr. priv. cesar Ferdinandovi severni železnici, eventualno s souporabo delnega kosa proge Lundenburg—Zellerndorf te železniške družbe, čez Unter-Themenau v Eisgrub.

§. 1.

Za železnico, ki je predmet te dopustilnice, se dodeljujejo koncesijonarki v členu V. zakona z dne 31. decembra 1894. l. (drž. zak. št. 2 iz leta 1895.) omenjene ugodnosti.

§. 2.

Družba je dolžna, gradnjo dopuščene železnice dokončati najdalje v enem letu računaje od današnjega dne, ter izročiti dokončano železnico

javnemu prometu in vzdrževati po nji obrat nepretrgoma ves čas, dokler bo trajalo dopustilo.

Da se bo držala zgorenjega roka za gradnjo in pa da izvrši in opremi železnico, kakor zahteva dopustilo, naj dá družba na zahtevo državne uprave zagotovilo, položivši pet tisoč kron varščine v vrednostnih papirjih, v katerih se smejo nalagati novci varovancev.

Ako se ne bi izpolnjevala zgoranja dolžnost, se sme izreči, da je zapala ta varščina.

§. 3.

Da izdela dopuščeno železnico, za to se podeljuje družbi pravica razlastitve po določilih dotičnih zakonitih predpisov.

Isto pravico je podeliti družbi tudi zastran tistih dovlačnic, ki bi se morda naredile in o katerih bi državna uprava spoznala, da je njih naprava v javni koristi.

§. 4.

Družbi se je ob gradnji in obratu dopuščene železnice ravnati po vsebini te dopustilnice in po dopustilnih pogojih, ki jih postavi ministristvo za železnice, in pa po semkaj merečih zakonih in ukazih, zlasti po zakonu o dopuščanju železnic z dne 14. septembra 1854. l. (drž. zak. št. 238) in po redu za obrat železnic z dne 16. novembra 1851. l. (drž. zak. št. 1 iz l. 1852.), potem po zakonih in ukazih, ki se dadó morda v bodoče. Kar se tiče obrata, se odpuščajo varnostne naredbе in obratni predpisi, obseženi v redu za obrat železnic in v dotičnih dodatnih določilih, v toliko, v kolikor se bo to z ozirom na posebne prometne in obratne razmere, sosebno na zmanjšano vozno brzino, zdelo dopustno ministristvu za železnice, in gledé tega bodo veljali dotični posebni obratni predpisi, ki jih izda ministristvo za železnice.

§. 5.

Družbi se daje pravica, da v nabavo glavnice za dopuščeno železnico s posebnim dovolilom državne uprave in s pogoji, ki jih ta postavi, izda prednostne obligacije v znesku, ki ga ustanovi državna uprava.

Znesek resnične in pa nominalne napravne glavnice potrebuje odobrila državne uprave.

Pri tem veljaj to načelo, da se ne smejo razen stroškov, ki se za sestavo projekta, za gradnjo in uredbo železnice, všteti nabavo vozil ter za dotacijo glavnične reserve, katero določi državna uprava, res uporabijo in prav izkažejo, prištevši interkalarne obresti, ki se res izplačajo med grajenjem, in kar bo res kurzne izgube ob dobavi glavnice, postavljati v račun nikakršni drugi stroški.

Ako bi bilo po dogradbi železnice treba še drugih novih staveb, ali ako bi bilo treba pomnožiti obratne naprave, se smejo prišteti dotični stroški k napravnim glavnici, če je državna uprava privolila v namerjane nove stavbe ali v pomnožitev obratnih naprav in se stroški izkažejo, kakor gré.

Vso napravno glavnico je v času, dokler bo trajalo dopustilo, odplačati po razdolžnem črtežu, ki ga odobri državna uprava.

Obrazci prednostnih obligacij, ki se izdajo, potrebujejo odobrila državne uprave.

§. 6.

Vojaščina se mora prevažati po znižanih tarifnih cenah. Za uporabljanje vojaške tarife ob odpravi oseb in reči se bo v tem oziru in pa gledé polajšil potujočim vojaškim osebam ravnati po določilih, katera bodo vsak čas veljala pri avstrijskih državnih železnicah.

Ta določila je uporabljati tudi na deželno brambo in črno vojsko obeh državnih polovic. na tirolske deželne strelce in na žandarje, in to ne samo ob potovanju na račun državne blagajnice, ampak tudi kadar potujejo te osebe službeno na svoj račun na orožne vaje in prigledne zbore.

Družba je dolžna pristopiti k dogovoru, sklenjenemu med avstrijskimi železniškimi družbami za stran nabave in imetja opravnih reči za prevažanje vojakov, zastran vzajemnega pripomaganja z osebjem in z vozili za večje vojaške prevoze, nadalje pristopiti k vsakikrat veljajočim predpisom o železništvu za čas vojske in pa k dodatnemu dogovoru, ki je obveljal 1. dne junija 1871. l. o prevozu takih bolnikov in ranjencev, katere je na račun vojaške blagajnice prevažati ležeče.

Vsakikrat veljajoči predpis za vojaške prevoze po železnicah, in pa vsakikrat veljajoči predpisi o železništvu za čas vojske zadobé za družbo moč in veljavo z dnem, katerega se prične po dopuščeni železnici obrat. Predpisi omenjene vrste, ki se izdadó po tem času, pa se ne objavijo v državnem zakoniku, zadobé za družbo veljavnost tedaj, kadar se ji priznanijo uradoma.

Tem dolžnostim je družba zavezana samo v toliko, v kolikor se zdi njih izpolnjevanje izvršljivo z ozirom na drugotnost te proge in na olajšila, vsled tega dodeljena, gledé naprave, opreme in vrste obrata.

Družba je dolžna, oddajaje službe se ozirati po zmislu zakona z dne 19. aprila 1872. l. (drž. zak. št. 60) na doslužene podčastnike iz vojske, vojne marine in deželne brambe.

§. 7.

Za prevažanje civilnih stražnih čet (varnostne straže, finančne straže i. e.) naj slično veljajo znižani tarifni postavki, veljajoči za vojaške prevoze.

§. 8.

Dopustilna doba in ž njo vred v § 9. lit. b) zakona o dopuščanju železnic izrečena obrana zoper napravo novih železnic se določa na devetdeset (90) let računaje od današnjega dne, ter mine po izteku tega roka.

Državna uprava sme izreči, da je dopustilo izgubilo moč tudi pred iztekom gorenjega roka, ako se ne bi izpolnile dolžnosti, v §. 2 ustanovljene o začetku in dovršitvi gradnje in pa o začetku obrata, v kolikor bi se kak prestop roka ne mogel opravičiti v zmislu §. 11, lit. b) zakona o dopuščanju železnic.

§. 9.

Družba nima pravice, oddajati obrat dopuščene železnice tretjim osebam, razen če državna uprava to izrečno dovoli.

Državni upravi se pridržuje pravica, prevzeti obrat dopuščene železnice in ga v potem še ostali dopustilni dobi voditi na račun družbe zlasti v slučaju, če bi dobila direktno stično zvezo z železnico, ki jo vsak čas obratuje država.

V tem slučaju mora družba stroške, ki so res nastali vsled tega obratovanja, eventualno katere je poprečno določiti, povrniti državni upravi.

Sploh je načine, kako je voditi obrat, uravnati z obratno pogodbo, ki se sklene z družbo.

§. 10.

Družba je dolžna, poskrbeti za oskrbo svojih uslužbencev v onemoglosti in starosti in v ta namen pristopiti k pokojninski blagajnici zveze avstrijskih lokalnih železnic, ako se ne bi za dopuščeno železniško podjetje ustanovila posebna pokojninska blagajnica z vsaj enakimi ugodnostmi, kakor pri blagajnici imenovane zveze.

§. 11.

Družba ima dolžnost, po pogojih in pridržkih, navedenih v členu XII. zakona z dne 31. decembra 1894. l. (drž. zak. št. 2 iz l. 1895.), vsakokrat dopuščati državni upravi na njeno zahtevanje skupno rabo železnice za promet med že obstoječimi železnicami ali pa takimi, ki se še le napravijo in bodo v državnem obratu, in to takó, da bo imela državna uprava pravico, prosto določevaje tarife, za primerno odškodnino odpravljati ali dajati odpravljati cele vlake ali posamezne vozove po skupno prabljeni železnici ali posameznih njenih kosih.

§. 12.

Državna uprava si pridržuje pravico, da sme dopuščeno železnico, ko bo dodelana in v obrat odana, odkupiti vsak čas po nastopnih določilih:

1. Da se določi odkupnina, se seštejejo letni čisti donosi, kar jih bo imelo podjetje v poslednjih sedmih letih pred samim odkupom; od tega se odbijejo čisti donosi najslabših dveh let in potem se izračuni poprečni čisti donesek ostalih petih let.

2. Če bi se železnica odkupila po preteku začasne davčne prostosti, določene v §. 1, tedaj je ob preračunu letnega čistega donosa z davki, dokladami in drugimi javnimi davščinami, katere zadenejo odkupljeno železniško podjetje, ravnati kakor z obratnimi stroški.

Če ni bilo davčne dolžnosti gledé vseh let, privzetih v poprečni račun, tedaj je tudi za davka prosta leta preračunati davek z dokladami vred po

odstotnem postavku prvega davku zavezanega leta ter ga odbiti od donosa.

K tako najdenemu poprečnemu čistemu donosu pa je z ozirom na desetodstotni davek, ki ga je plačevati od odkupne rente po §. 131, lit. a) zakona z dne 25. oktobra 1896. l. (drž. zak. št. 220), prišteti pribitek v višini ene devetine teh čistih donosov.

3. Po zmislu sprednjih določil najdeni poprečni čisti donos je potem izplačevati družbi kot odškodnino za odkup železnice ves čas, dokler bo še trajalo dopustilo, v polletnih, 30. dne junija in 31. dne decembra vsakega leta po preteku dospeloj obrokih.

4. Ko bi se pak železnica odkupila pred preteklim sedmim obratnim letom ali kadar bi po spredaj stoječih določilih najdeni poprečni čisti donos brez pribitka, navedenega v odstavku 2., ne dosegel vsaj zneska tiste letnine, ki je potrebna za štiri-odstotno obrestovanje in razdolžbo po državni upravi odobrene pravne glavnice v času, dokler bo trajalo dopustilo, tedaj bodi odškodnina, ki naj jo dá za odkup železnice država v tem, da država plača zgoraj navedeno letnino v polletnih obrokih, dospeloj obrokih 30. dne junija in 31. dne decembra vsakega leta po preteku, ter da povrne družbi rentnino, ki jo bo plačevati od te odkupne rente.

5. Državi se pridružuje pravica, da prevzame, da kadarkoli mesto družbe sama plača zajme, vzprejete v nobavo novcev za dopuščeno železnico, v znesku, ki v času odkupa še ni poplačan po odobrenem razdolžnem črtežu; v tem primeru je odkupno rento, ki jo je plačati, znižati za terjatev v obrestovanje in razdolžbo oznamenjene zajmove glavnice in pa, ako pride tako, za tej terjatvi primerno kvoto pribitka, ki ga je v zmislu določil odstavka 2 prišteti poprečnemu donosu.

6. Državi se pridružuje pravica, da sme kadarkoli namesto še ne dospelih rentnih plačil, ki jih je po določilih spredaj stoječih točk plačevati družbi, plačati glavnico, ki je enaka znesku, računaje obresti od obresti, po štiri od sto na leto, diskontovane glavnice vrednosti teh plačil, — seveda odbivši kak pribitek, obsežen v teh plačilih v zmislu določil odstavka 2.

Ako se država odloči plačati to glavnico, plačaj jo v gotovini ali v državnih zadolžnicah, kakor si to izbere sama. Državne zadolžnice je računati pri tem po tistem kurzu, kateri se pokaže za poprečnega

med denarnimi kurzi, kateri so se v ravno preteklem polletju uradno zaznamovali na dunajski borzi o državnih zadolžnicah enake vrste.

7. Po odkupu železnice in z dnem tega odkupa pride država, ko izplača odškodnino, predpisano v št. 1 do 6, brez daljnje odplate v bremen čisto, oziroma samo še z ne poplačanimi ostanki z odobrilom državne uprave vzprejetih zajmov obremenjeno last in v užitek te tukaj dopuščene železnice z vsemi dotičnimi rečmi, naj bodo premične ali nepremične, vštrevši vozila, gradivne zaloge in blagajnične zaloge, kake dovlačnice, ki so morda last družbe, in postranska opravila, in pa iz napravne glavnice narejene obratne in glavnične reserve, v kolikor niso bile te že uporabljene namenu primerno z odobrilom državne uprave.

8. Sklep državne uprave o izvrševanju pravice državnega odkupa, ki se mora zgoditi vselej s pričetkom koledarskega leta, se priobči železniškemu podjetju v obliki izjave najpozneje do 31. dne oktobra neposredno zadnjega leta pred odkupom.

V tej izjavi se določi:

- a) čas, od katerega se opravi odkup;
- b) železniško podjetje, ki je predmet odkupa, in drugi imovinski predmeti, ki morajo kot pritiklina železniškega podjetja, ali v založbo terjatev države ali iz drugih pravnih naslovov hkratu preiti na državo;
- c) znesek odkupnine, ki jo plača država železniškemu podjetju, eventualno s pridržkom poznejše izprave odkupne cene, katero je ovedeti začasno (št. 1 do 6), s povedbo plačilnega roka in plačilnega kraja.

9. Državna uprava si pridržuje pravico, vročivši odkupno izjavo postaviti ob enem posebnega komisarja, ki mora paziti na to, da se stan imovine od tega časa počenši ne izpremeni na škodo državi.

Vsaka oddaja ali obremenba nepremičnih imovinskih predmetov, navedenih v odkupni izjavi, potrebuje od časa odkupne izjave privolitve posebnega komisarja.

Isto velja o vsakem prevzetju novih dolžnosti, ki segajo čez mejo rednega opravnega obrata ali provzročujejo trajno obremenitev.

10. Družba je dolžna, poskrbeti za to, da bo mogla državna uprava dne, ki je ustanovljen za odkup, prevzeti fizično posest vseh v odkupni izjavi navedenih imovinskih predmetov.

Ako bi družba ne izpolnila te dolžnosti, ima državna uprava pravico, tudi brez privolitve družbe in brez sodnega posredovanja prevzeti fizično posest oznamenjenih imovinskih predmetov.

Počenši s časom odkupa se bo odkupljena železnica obratovala za račun države, in potem taken so poslej vsi obratni dohodki na korist, vsi obratni stroški pa na škodo državi.

Čisti donosi, ki se pokažejo po obračunu do časa odkupa, ostanejo železniškemu podjetju, ki pak mora poravnati samo vse iz gradnje in obrata železnice do zgoranjega časa nastajajoče obračunske dolžnosti in drugačne dolgove.

11. Država si pridržuje pravico, da na podstavi odkupne izjave (št. 8) vknjiži državno lastninsko pravico na vseh nepremičnih imovinskih predmetih, ki preidejo vsled odkupa na državo.

Družba je dolžna, dati državni upravi, ako to zahteva, na razpolago pravne listine, katere bi bile morda v to še potrebne ž nje strani.

§. 13.

Ko mine dopustilo in tistega dne, ko mine, preide brezodplatno na državo neobremenjena lastnina in užitek dopuščene železnice in vse premične in nepremične pritikline, vštrevši tudi vozila, gradivne zaloge in blagajnične zaloge, kake dovlačnice, ki so last družbe in postranska opravila, in pa kake iz napravne glavnice narejene obratne in glavnične reserve, v obsegu, povedanem v §. 12, odstavku 7.

Ko mine to dopustilo in pa tudi, ko se železnica odkupi (§. 12), obdrži družba last pričuvnega zaklada, napravljenega iz lastnega donosa podjetja, in pa kar bi imela po obračunih terjati, potem tudi last posebnih naprav in poslopij, narejenih ali pridobljenih iz lastne imovine, katere si je sezidala ali pridobila sama po pooblastilu državne uprave z izrečnim pristavkom, da niso te reči pritiklina železnice.

§. 14.

Državna uprava ima pravico prepričati se, da je gradnja železnice in pa obratna naprava po vseh delih narejena namenu primerno in trdno, in ukazati, da se odvrnejo ali pa odpravijo kake napake na to stran.

Tudi ima državna uprava pravico, po organu, ki ga ona odpošilja, pregledovati gospodarstvo, in sosebno po nadzornikih, pošiljanih ob stroških družbe, kakorkoli se ji bo zdelo primerno, paziti na to, da se gradnja izvaja po projektu in pogodbi.

§. 15.

Državni upravi se pridržuje tudi pravica, da se smé, ako bi se poleg vsega poprednjega svarila večkrat prelomile ali opustile v dopustilnici, v dopustilnih pogojih ali v zakonih naložene dolžnosti, poprijeti zoper to zakonom primernih naredeb ter po okolnostih izreči, da je izgubilo dopustilo moč še pred iztekom dopustilne dobe

Witte s. 1.